อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สภาผู้แทนราษฎร เป็น **"คณะกรรมาธิการวิสามัญ"** ที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งขึ้น ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๑ วรรคสอง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๙ วรรคหนึ่ง

คณะกรรมาธิการวิสามัญดังกล่าวมีหน้าที่และอำนาจในการ **พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี** ซึ่งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นร่างกฎหมายที่อยู่ภายใต้กระบวนการนิติบัญญัติที่แตกต่างจากร่างกฎหมายประเภทอื่น ๆ โดยกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อคณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว ๓ วาระ[๑] ได้แก่ **วาระที่ ๑** รับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ[๒] **วาระที่ ๒** กรณีที่สภามีมติในวาระที่ ๑ รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ให้สภาพิจารณาตามลำดับต่อไปในวาระที่ ๒ โดยการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการ[๓] และ**วาระที่ ๓** การลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ซึ่งกำหนดกระบวนการอนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วัน[๔] นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร **(ซึ่งระยะเวลา ๑๐๕ วัน แบ่งออกเป็นการพิจารณาในชั้นของคณะกรรมาธิการและสภาผู้แทนราษฎร)**

การพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติในการอนุมัติงบประมาณแผ่นดินหรือการควบคุมรายจ่ายของฝ่ายบริหาร ทำให้การพิจารณางบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติต้องพิจารณาตามหลักความยินยอมในการจ่ายเงินแผ่นดิน ซึ่งได้มีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญว่าต้องทำเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนเป็นผู้ให้ความเห็นชอบงบประมาณผ่านกลไกการอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก่อนจะมีการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวออกเป็น ๓ วาระ และกลไกการอนุมัติพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาในการพิจารณาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยการพิจารณาของคณะกรรมาธิการต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หากมีการฝ่าฝืน สมาชิกของสภานั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบอาจเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ และอาจมีผลทางกฎหมายต่อผู้กระทำการฝ่าฝืนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสาม ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

---

[๑] ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๖

[๒] ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๗

[๓] ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๙

[๔] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๓

งบประมาณรายจ่ายประจำปี จำเป็นต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพิจารณางบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีหน้าที่และอำนาจสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. หน้าที่ของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๑.๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี คณะกรรมาธิการมีหน้าที่ในพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณให้แล้วเสร็จภายในกรอบเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจากคณะรัฐมนตรี

๑.๒. การเสนอรายงานผลการพิจารณาต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสร็จแล้ว คณะกรรมาธิการมีหน้าที่เสนอรายงานผลการพิจารณาต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในวาระที่ ๒ โดยคณะกรรมาธิการมีสิทธิแถลงชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายงานดังกล่าวได้ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ กำหนด ซึ่งการเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ต้องมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๒๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีในวาระที่ ๒ ต่อไป.

๒. อำนาจของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒.๑ คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อช่วยพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๖ เพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ คณะกรรมาธิการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชิญบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๗

๒.๓ คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งข้อสังเกตท้ายรายงานของคณะกรรมาธิการ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเห็นชอบ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๕ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อ ๑๒๗ วรรคสอง ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ คณะกรรมาธิการสามารถบันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงาน เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรให้พิจารณาเห็นชอบได้

๒.๔ คณะกรรมาธิการมีอำนาจแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายงานที่ได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการอาจมอบหมายให้บุคคลใดเป็นผู้แถลงหรือชี้แจงแทนได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธานในที่ประชุม

จะเห็นได้ว่าคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สภาผู้แทนราษฎร เป็นกลไกสำคัญในกระบวนการพิจารณางบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลา หลักเกณฑ์ และกระบวนการที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรกำหนด ซึ่งการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการมีหน้าที่สำคัญในด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการเสนอรายงานผลการพิจารณาต่อสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการ เรียกเอกสาร เชิญบุคคลมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น จัดทำข้อสังเกตท้ายรายงาน ตลอดจนแถลงหรือชี้แจงรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมาธิการจะต้องดำเนินการภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และหลักความโปร่งใส เพื่อให้การพิจารณางบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้อง รอบคอบ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดิน